

יניי: קדושתא לסדר "ואת המשכן תעשה" (שמ' כו:א)

אֲשֶׁרִי נֶאֱמַן / אֲשֶׁר בֶּן הָאָמֶן // לְשִׁמוֹעַ וְלִרְאוֹת / לְהַעֲשׂוֹת וְלַעֲשׂוֹת
בֵּינָתָּה כָּל מְלָאכֹת הַתְּבִנִּית הַשְּׂכִיל // וְעוֹשֶׂה הַכֹּל עַל יְדֵי הַסִּכִּים
גִּזְרָתָּה לֹא וְאֵת הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה // וְחֹזֶק וְהַעֲשִׂיָא וְכִמּוֹ הוּא עֹשֶׂה כָּל מַעֲשֶׂה
דַּעַת כִּי כָּל מְחֻזָּק בְּדָבָר נִקְרָא לְשִׁמוֹ // בְּכָל אֲשֶׁר חֹזֶק הִקְרָא לְשִׁמוֹ
5 הַמִּשְׁכָּן נִקְרָא מִשְׁכָּן אֲשֶׁר עֹשֶׂה מִשָּׁה // וְהַתּוֹרָה נִקְרָאת זָכְרוֹ תּוֹרַת מִשָּׁה
וְדָבָרִים אֲשֶׁר נִתֵּן נִפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם // גַּם הֵם לְשִׁמוֹ נִקְרָאוּ כְּלֵהֶם

1 נאמן: משה. לשמוע ולראות: לשמוע את ציווי המשכן ולראות אותו בחזון. להעשות:
לגרום לעובדים לעשות. 2 כל מלאכות התבנית: תבנית מלאכת המשכן (והלשון על
פי דברי הימים א' כח, יט). ועושה הכל: הקב"ה. 3 וחזק: עודד למלאכה. והעשיא:
והעשה, וגרם לעשות. וכמו הוא עש: ונחשב כאילו הוא עשה. 4 דעת: כדי ללמד
ולדעת. כל... לשמו: כל הגורם לאחרים לעשות דבר, נחשב לו כאילו הוא עשאו.
5-6 המשכן וכו': ראה במדרש המובא לעיל, לפרשת משפטים; ובתנחומא כיתשא
לה נוסף שם: אף המשכן נתן משה נפשו עליו ונקרא על שמו.

שְׂגִיָא כַּח לֹא מִצְאָנוּךְ שְׂדִי / אֲשֶׁר מֵלֵא כָּל אֶתָּה וְלִנְתָּ בֵּין שְׂדִי
וְכוֹנֵנְתָּ עָלַי מַעֲשֶׂה יְדִי / מִשְׁכָּן מַפְעֲלִי יְדִידוֹת יְדִידִי
אִפְרִיּוֹן כְּלוּלִי / וְאַהֲבַת כְּלוּלִי // עֲשִׂיתָ עֲדוּתִי / חֲסִיתָ יְרִיעוֹתִי
חֲדַר הוֹרְתִי / צֶל קוֹרְתִי / רִצָּף אֶהֱבַתִּי / רִצּוֹי חֲבַתִּי / שְׁלוֹם פְּקֻדָּתִי
עֲשִׂיתָ לִּי נוֹרָא וְקְדוּשָׁה

1 שגיאה... מצאנוך: לא התגלית עלינו בכל כוחך (ראה להלן). ולנת בין שדי: ושכנת
בין הכרובים. 2 וכווננת... ידי: ואתה גרמת שמעשה ידי (בהכנת המשכן) יצליח.
משכן מפעלי: המשכן שעשיתי. ידידות ידידי: המשכן שבאו בו לידי ביטוי הידידות
והחיבה בין הקב"ה לישראל. 3 אפריון כלולי: המשכן שהוא כחופת חתונת. עדותי:
מלשון 'משכן העדות'. חסית יריעותי: הכנת יריעות המשכן לצל ומחסה על הכלים
שבתוכו. 4 חדר הורתי: בית אמי, כינוי למשכן. רצף אהבתי: הרצוף באהבתי. רצוי
חבתי: המקום הגורם לחיבה ולריצוי בין ה' לישראל. שלום פקדתי: סמיכות הפוכה,
במקום: פקודת שלומי; המקום שבו נפקדים ישראל לשלום.

תלמוד בבלי מסכת יומא דף נד עמוד א (פרק ה - הוציאו לו)

רב יהודה רמי: כתיב "ויראו ראשי הבדים", וכתוב "ולא יראו החוצה" - הא כיצד? - נראין ואין
נראין. תניא נמי הכי: "ויראו ראשי הבדים": יכול לא יהו זזין ממקומן? תלמוד לומר "ויראו
הבדים". יכול יהו מקרעין בפרוכת ויוצאין? תלמוד לומר "ולא יראו החוצה". הא כיצד? דוחקין
ובולטין ויוצאין בפרוכת, ונראין כשני דדי אשה, שנאמר "צרור המר דודי לי בין שדי ילין".

Rav Judah contrasted the following passages: "And the ends of the staves were seen," and
it is written "but they could not be seen without." how is that possible? — They could be
observed but not actually seen. Thus, was it also taught: "And the ends of the staves were
seen:" One might have assumed that they did not protrude from their place. To teach us
[the fact] Scripture says: "And the staves were so long." One might assume that they tore
the curtain and showed forth; to teach us [the fact] Scripture says: "They could not be seen
without." How then? They pressed forth and protruded as the two breasts of a woman, as it
is said: "My beloved is unto me as a bag of myrrh, that lieth betwixt my breasts."

[יג] צרור המור דודי לי בין שדי ילין... זו השכינה שהיתה נתונה בין שני הכרובים.

"My lover is like a bundle of myrrh resting between my breasts"... This refers to the [divine] Presence, which reposed between the two cherubs.

שמות רבה (וילנא) פרשה לד (פרשת תרומה)

וְעָשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים, הָדָא הוּא דְכָתִיב (איוב לז, כג) "שְׂדֵי לֹא מִצְאָנְהוּ שְׁגִיָּא כַח". אָמַר רַבֵּנוּ הַגָּדוֹל: צְרִיכִין אֲנוּ לְהַחֲזִיק טוֹבָה לְאִיּוֹב, שְׁכָל מַה שְּׁאָמַר אֱלֹהִים בָּא הוּא וְהוֹסִיף עַל דְּבָרָיו. אָמַר אִיּוֹב לְחֻבָּרָיו: מַה אַתֶּם סוֹבְרִים, שְׁכָל מַה שְּׁאָמַרְתֶּם הוּא כָּל שְׂבָחוֹ? מִי יוֹכֵל לְסַפֵּר כָּל שְׂבָחָיו וּגְבוּרָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? כָּל הַדְּבָרִים שֶׁדִּבַּרְתֶּם (איוב כו, יד) הֵן אֵלֶּה קְצוֹת דְּרָכָיו. בָּא אֱלֹהִים וְאָמַר: "שְׂדֵי לֹא מִצְאָנְהוּ שְׁגִיָּא כַח"; מִי שֶׁשׁוּמַע הִפְסוּק הִזָּה אוֹמֵר, שְׁמָא חֲרוּפִים הוּא? חֵס וְשָׁלוֹם, אֵלֹא כֹךְ אָמַר אֱלֹהִים: לֹא מִצִּינוּ כַח גְּבוּרָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם בְּרִיּוֹתָיו. שְׂאִין הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא בְּטַרְחָנוֹת עִם בְּרִיּוֹתָיו, לֹא בָּא עַל הָאָדָם אֵלֹא לְפִי כָחוֹ. אֵתָּה מוֹצֵא כְּשֶׁנִּתֵּן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, אִילוּ הִיָּה בָּא עֲלֵיהֶם בְּחֹזֶק כָּחוֹ, לֹא הָיוּ יְכוּלִין לַעֲמֹד, שְׁנֵאמַר (דברים ה, כב) "אִם יִסְפִּים אֲנַחְנוּ לְשִׁמֹּעַ [את קול ה'] אֶל-הֵינוּ עוֹד וּמִתַּנּוּ" וְגו'. אֵלֹא לֹא בָּא עֲלֵיהֶם אֵלֹא לְפִי כָחַם, שְׁנֵאמַר (תהלים כט, ד) "קוֹל ה' בַּכַּח", בְּכָחוֹ אֵינוּ אוֹמֵר אֵלֹא בַכַּח, לְפִי כָחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

"They shall craft an Ark of acacia wood," that is what is written: "The Almighty, we cannot find Him; He is exalted in power" (Job 37:23). Our great rabbi said: We must give credit to Job, as everything that Elihu said, he came and added to his statements. Job said to his comrades: 'What do you think, that everything you have said is all His praise? Who can relate all the praise and mighty deeds of the Holy One blessed be He. All the statements that you stated "Behold, these are but the tips of His ways"' (Job 26:14). Elihu came and said: "The Almighty, we cannot find Him; He is exalted in power." One who hears this verse says: Perhaps it is curses, God forbid. But this is what Elihu was saying: We have not found the [full] strength of the might of the Holy One blessed be He [displayed] toward His creations, as the Holy One blessed be He does not overly exert His creations; He engages a person only in accordance with his strength.

ספרי במדבר פרשת פינחס פסקא קמג

מה הוא אומר] "וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה' כן עשו ויברך אותם משה" (שמות לט מג)? מה ברכה ברכם? אמר להם: יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם. והם אומרים: "ויהי נועם ה' אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו" (תהלים צ יז).

And thus is it written (Shemot 39:43 - 40:1-2) "And when Moses saw all the work — that they had performed it as the L-rd had commanded them, thus did they do — that Moses blessed them, saying: On the first day of the first month shall you set up the mishkan, etc." With what blessing did he bless them? He said to them: "May it be His will that the Shechinah repose upon the work of your hands." And they responded "May the beauty of the L-rd our G-d be upon us. And establish the work of our hands upon us. The work of our hands — establish it."

יוצרות לפרשת זכור

אֲזָכִיר סֵלָה זְכוֹרֹן מַעֲשִׂים. בְּיָמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים. גִּחֹן גַּח מִבֵּין עֲכָסִים. דְּרָאוּנוּ לְהַזְכִּיר לְרֵקֵב כְּעָסִים: הַחוֹחַ הֵנֵךְ מִגִּלְגָל וְדָרְדָר. וּמִדּוֹר לְדוֹר גִּלְגָל וְדָרְדָר. זָכַר עוֹן אֲבוֹתָיו הַקָּדֹר. חֲטָאת אִמּוֹ בְּלִי לְהַעֲדָר: טָרַף אֶף וַיִּשְׁחַת רַחֵם. יְחוּמָתוֹ מִקְלוֹט בְּהִרְיוֹן יָחֵם. כִּהֲפָקֵד לְשִׁלְשׁוֹ חֲטָא נֹחַם. לִבֵּט לְהִלָּחֵם בְּלוֹחָמֵי לָחֵם: מִהֲלֹךְ אַרְבַּע מֵאוֹת פָּרְסָה. נֵעַ וְנָד מִכְמוּרֵת לְפָרְסָה סָע מִשְׁעִיר וְהִכְמִין פְּרוּסָה. עֵיף וַיִּגַּע מִבוֹשָׁיו לְסָרְסָה: פּוֹעֵל שְׁטִימָת בְּכוֹרָה לַעֲכוֹר. צָמִיתוֹת צֹאן קִדְשִׁים לְמִכּוֹר. קָלוּנוֹ הַחֲרָט בָּעֵט לְזָכוֹר. רֹאשִׁית גּוֹיִם לְגִלְעַ בְּזָכוֹר: שְׂדֵי זָכַר לִילָה חוֹלָק. שָׂרֵשׁ וְעֵנָף בַּחֲלָקֵלֶק לְהַחֲלָק:

I will always make mention of the deeds which are remembered and kept in these days. The serpent that crept out from among the poisonous reptiles, his abhorring will I mention for fierce condemnation. The thorn that sprouted from briar and bramble rolled on and whirled from generation to generation. I will make mention of Esau, who by his wickedness made his father purblind; let not his sin against his mother be blotted out! For he cast off all pity, tearing his mother's body, that she who conceived him shall no longer enjoy amorous rapture. For his grandson (Amalek) was reserved the sinful machination, frantically to wage war against those who ate the heavenly bread. He traversed a distance of four hundred PARASANG to spread his net. From Seir he journeyed and hid a trap, shamefully to mutilate those who were faint and weary. Resenting the transfer of his birthright, he intended to destroy and to sell the holy flock into everlasting slavery. His infamy is engraved with an iron pen, that he be the first of the nations to be branded with "Remember!" The Almighty was mindful of Abraham who divided his forces by night, when He caused the wicked root and branch to fall on slippery ground.

אֶסְתֵּר פֶּרֶק ט (כח) וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל יוֹר וְדוֹר מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וְעִיר וַיְמִי הַפּוֹרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעֲבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים וְזָכָרָם לֹא יִסּוּף מִזְרָעָם: ס

בְּרֹאשִׁית פֶּרֶק ג (יד) וַיֹּאמֶר יְקֹנֶק אֱלֹהִים אֶל הַנָּחָשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹאת אֲרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה עַל גִּחְנֹךְ תִּלְךָ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ:

אִיּוֹב פֶּרֶק לא (מ) תַּחַת חֲטָה יֵצֵא חוֹחַ וְתַחַת שְׁעָרָה בְּאִשָּׁה תִּמּוּ דְּבָרֵי אִיּוֹב: פ

מְכִילֵתָא דְרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בְּשֵׁלַח - מִסְכְּתָא דְעִמְלָק פְּרָשָׁה א רַבִּי נֹתָן אוֹמֵר: לֹא בֵּא עִמְלָק אֵלָּא מִהֲרֵרֵי שְׁעִיר. אַרְבַּע מֵאוֹת פָּרְסָה פֶּסַע עִמְלָק, וּבֵא וּנְלָחֵם עִם יִשְׂרָאֵל.

דְּבָרִים פֶּרֶק כה (יח) אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדָרְךָ וַיִּזְנֵב בְּךָ כָּל הַנִּחְשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עֵיף וַיִּגַּע וְלֹא יֵרָא אֱלֹהִים:

חֲזָן: תִּמּוֹר כִּי חֲשָׁלְיוֹ הַמֶּלֶךְ. תִּבֵּעַ לְהַזְכֵּר מַעֲשֵׂ עִמְלָק:

Because he strangled those who lagged behind, God enjoined that the deeds of Amalek be remembered.

לְאַחֲרוֹנָה יִסְעוּ שְׁבָם שְׁלֹט. כִּי הָעֵנָן מִטָּם פִּלֵּט:

The enemy prevailed over the hindmost of the army (Dan), for the sheltering cloud excluded this tribe.

חֲזָן: לַעֲת יִמָּחָה וְלֹא יִמָּלֵט. יִגּוֹנֵן עִם גִּנּוֹן וּמוֹפִלֵט: בְּרוּךְ אַתָּה ה'. מִגֵּן אֲבָרְהָם:

But when Amalek will be blotted out, not one shall escape. But God will shield the people protected and delivered by Him.

אֲשֶׁר הִנִּיא [God] frustrated the plan of the nations,
Thwarted the intentions of the crafty.
An evil man rose up against us,
An arrogant branch of Amalek's tree,
Haughty, rich, he dug his own pit.
His hubris became his own snare.
He was trapped in the trap he set for others.
Seeking to destroy, he was destroyed.
Haman shared his ancestors' hate,
And stirred against children the hostility of brothers.
He did not remember Saul's act of mercy,
his pity for Agag, through which a new enemy was born.
The wicked planned to cut off the righteous,
but the impure were defeated by the pure.

[Mordekhai's] goodness overcame the father's [Saul's] error,
but the evil [Haman] piled sin upon sin.
He hid in his heart his cunning schemes,
intent on his evil-doing.
He stretched out his hand against God's holy ones;
he spent his wealth to destroy every memory of them.
When Mordekhai saw the wrath go forth,
and Haman's decrees issued in Shushan,
he put on sackcloth, wrapped himself in mourning,
decreed a fast and sat on ashes.
"Who will arise to atone for error,
and find forgiveness for our ancestors' sins?"
A flower blossomed from the palm tree;
Hadassa arose to wake those who slept.
Her servants hastened Haman to come,
to serve him wine with the venom of serpents.
He had risen by his wealth, but fell by his evil.
He made the very gallows by which he was hanged.
All the inhabitants of the world were amazed
When Haman's ploy (*pur*) became our joy (*Purim*).
The righteous was saved from evil hands,
the perpetrator suffered the fate of his intended victim.
They undertook to celebrate Purim,
and to rejoice on it year after year.
You heeded the prayer of Mordekhai and Esther;
and Haman and his sons were hanged on the gallows.

אֲשֶׁר הִנִּיא עֲצַת גּוֹיִם, וַיִּפֶּר מַחֲשָׁבוֹת עָרוֹמִים.
בְּקוֹם עָלֵינוּ אָדָם רָשָׁע, נָצַר זֶדוֹן מְזֻרַע עֲמָלָק.
גָּאֵה בַּעֲשָׂרוֹ וְכֹרֵה לוֹ בּוֹר, וַגְּדִלְתּוֹ יִקְשֶׁה לוֹ לֶכֶד.
דָּמָה בְּנַפְשׁוֹ לְלֶכֶד וְנִלְכַּד, בִּקְשׁ לְהַשְׁמִיד וְנִשְׁמַד מִהֶרָה.
הָמָן הוֹדִיעַ אֵיבֹת אֲבוֹתָיו, וְעוֹרֵר שְׂנֵאת אֲחִים לְבָנִים.
וְלֹא זָכַר רַחֲמֵי שְׂאוּל, כִּי בַחֲמֻלְתּוֹ עַל אֲגָג נוֹלַד אוֹיֵב.
וְזָמַם רָשָׁע לְהַכְרִית צַדִּיק, וְנִלְכַּד טֵמֵא בְיַדִּי טָהוֹר.

חֲסֵד גִּבֹּר עַל שִׁגְגַּת אָב, וְרָשָׁע הוֹסִיף חָטָא עַל חָטָאיו.
טָמַן בְּלִבּוֹ מַחֲשָׁבוֹת עָרוֹמִיו, וַיִּתְמַכֵּר לַעֲשׂוֹת רָעָה.
יָדוֹ שָׁלַח בְּקִדּוּשֵׁי אֵל, כִּסְפוֹ נָתַן לְהַכְרִית זָכָרִם.
בְּרָאוֹת מִרְדְּכָי כִּי יֵצֵא קֶצֶף, וְדֵתִי הָמָן נִתְּנוּ בְּשׁוּשָׁן.
לְבִישׁ שָׁק וְקִשּׁוֹר מִסְפָּד וְגֹזֵר צוּם וַיֵּשֶׁב עַל הָאֶפֶר.
מִי זֶה יַעֲמִיד לְכַפֵּר שִׁגְגָה, וְלִמְחֹל חַטָּאת עוֹן אֲבוֹתֵינוּ.
נֵץ פָּרַח מִלּוּלָב, הֵן הִדְסָה עֲמֻדָה לְעוֹרֵר יִשְׁנִים.
סְרִיסְיָה הִבְהִילוֹ לְהָמָן, לְהַשְׁקוֹתוֹ יַיִן חֲמַת תַּנְיָנִים.
עֲמִיד בַּעֲשָׂרוֹ וְנִפְלַ בְּרָשָׁעוֹ, עָשָׂה לוֹ עֵץ וְנִתְּלָה עָלָיו.
פִּיהֶם פָּתְחוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תִבְלִי, כִּי פוּר הָמָן נִהְפָּךְ לְפוּרָנוּ.
צַדִּיק נִחְלֵץ מִיַּד רָשָׁע, אוֹיֵב נָתַן תַּחַת נַפְשׁוֹ.
קִיָּמוֹ עָלֵיהֶם לַעֲשׂוֹת פּוּרִים וּלְשִׁמּוֹחַ בְּכָל שָׁנָה וּשְׁנָה.
רְאוּיֹת אֶת תַּפְּלַת מִרְדְּכָי וְאֶסְתֵּר, הָמָן וּבָנָיו עַל הָעֵץ תָּלִית.

שׁוֹשַׁנַּת יַעֲקֹב צִהְלָה וְשִׂמְחָה בְּרָאוֹתֶם יַחַד תִּכְלַת מִרְדְּכָי.

תִּשְׁוַעְתֶּם הֵייתָ לְנֹצֵחַ, וְתִקְוֹתֶם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר.
לְהוֹדִיעַ שֶׁכָּל קוֹיֶךָ לֹא יִבָּשׁוּ, וְלֹא יִכְלְמוּ לְנֹצֵחַ כָּל הַחוֹסִים בָּךְ.
אֲרוּר הָמָן אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ לְאַבְדִּי, בְּרוּךְ מִרְדְּכָי הַיְּהוּדִי.
אֲרוּרָה זֶרֶשׁ אִשְׁתִּי מִפְּחִידִי, בְּרוּכָה אֶסְתֵּר בַּעֲדִי.
אֲרוּרִים כָּל הָרָשָׁעִים, בְּרוּכִים כָּל יִשְׂרָאֵל, וְגַם חֲרֻבּוֹנָה זְכוּר לְטוֹב.

The lily of Jacob rejoiced and was glad,
When, together, they saw Mordekhai robed in royal blue.
You have been their eternal salvation, their hope in every generation;
To make known that all who hope in You will not be put to shame,
All who trust in You will never be humiliated.
Cursed be Haman who sought to destroy me. Blessed be Mordekhai the Yehudi.
Cursed be Zeresh, wife of him who terrified me.
Blessed be Esther [whose actions saved] me.
Cursed be all the wicked; blessed be all Israel.
And may Harbona, too, be remembered for good.